
Získat titul může vyjít draho

Získat titul může vyjít draho

LIDOVÉ NOVINY

Lidové noviny, 19.2.2013, Rubrika: Akademie, Strana: 17, Autor: BARBORA ŘÍHOVÁ, Téma: Univerzita Karlova
Věční studenti, sběrači titulů či hledači té správné školy se bez peněz neobejdou. Za prodloužení studia se platí
Pěťadvacetiletý Lukáš zanechal studia na vysoké škole, aniž by získal titul. „Studoval jsem bakaláře na České zemědělské univerzitě v Praze. Po třech letech jsem odešel, měl jsem k tomu hroznou nechuť, ani jsem moc nepřemýšlel, co to může všechno obnášet,“ popisuje.

Po několika letech se rozhodl, že chce vysokoškolské vzdělání přece jen mít. Návrat do školy se mu už ale prodražil. Po prvním semestru mu fakulta oznámila, že ho každých dalších šest měsíců bude stát 12 tisíc korun. Lukáš si totiž předchozím neúspěšným studiem vyplýval tři a půl roku z celkem čtyř, které měl na získání titulu bakalář „zdarma“.

Podle statistik ministerstva školství evidovaly vysoké školy za loňský akademický rok na tříletých bakalářských oborech skoro 69 tisíc řádných absolventů, kteří dostudovali v termínu. Těch, kteří studovali nad limit, a měli by tedy zaplatit, bylo 41 tisíc. U navazujících dvouletých magisterských programů byl poměr nižší: 25 tisíc řádných absolventů ku necelým 6 tisícům nad limit (nejde o počet studentů, ale o počet studií, jeden student může studovat více oborů; jsou zde zahrnuty veřejné i soukromé VŠ – pozn. red.). V Brně to každému sečtou Všechny vysoké školy musí posílat a zpětně pak dostávají o svých studentech informace z celostátní matriky. Data se v Brně, kde matrika sídlí, aktualizují po měsíci. Studijní oddělení na každé fakultě tak na den přesně ví, kdo má co právě odstudováno. K aktuálnímu studiu se přičítají všechna předchozí, která skončila buď úspěšně (získáním titulu), či neúspěšně (dobrovolným či nedobrovolným odchodem). „Matrika eviduje studium každého vysokoškoláka v Česku. Záleží ale na škole, jak s informacemi naloží,“ vysvětluje správce matriky Ivan Burian.

Sběrači titulů a věční studenti Existují dva typy poplatků– za další a delší studium. Platit za další studium znamená, že student už například získal jeden titul bakalář, ale rozhodl se, že chce získat ještě jeden titul Bc. Za ten už ale bude platit, a to hned od prvního ročníku, byť málo. Maximální výši poplatku stanovuje resort školství. Pro letošek je to 2800 Kč za rok. Školy ale mohou vybírat méně, nebo třeba vůbec nic, což je případ Masarykovy univerzity v Brně. Tam všechny fakulty kromě lékařské účtují poplatek za další studium nulový.

O dost složitější je to s vyměřováním poplatků za delší studium. Pravidla, podle nichž se stanovuje, kdy už má student platit za delší studium, nejsou úplně jednoduchá. Navíc mohou nastat desítky různých variant (podrobněji rozepsané jsou na straně 19). „Studijních situací může být hodně a zanalyzovat některé je velice obtížné,“ potvrzuje Hana Odstrčilová ze studijního odboru Masarykovy univerzity.

Nejprve je ale nutné připomenout, kdy se vlastně za studium neplatí: každý člověk (v jakémkoli věku) má nárok bezplatně studovat takzvaně standardní dobu studia plus jeden rok. Většina bakalářských studijních programů je tříletá. To znamená, že abyste neplatili, musíte získat titul bakalář za čtyři roky (3+1). Navazující magisterské studijní programy bývají dvouleté. Bezplatně je lze tedy studovat tři roky (2+1).

Existují ale i čtyřleté bakalářské studijní programy (architektura) či pětileté magisterské (práva). I u nich platí standardní doba plus rok (4+1, 5+1).

Výklad zákona se různí Nejjednodušší je případ jako ten Lukášův z úvodu článku. U něho se uplatňuje pravidlo, že všechna předchozí neúspěšná studia (která skončila jinak než získáním titulu) se započtou do aktuálního studia. Když tedy někde neúspěšně studujete dva roky a dostanete se na tříletý bakalářský obor, od třetího ročníku platíte (normálně byste měli nárok na čtyři roky bez placení, už jste si ale polovinu „vyplácali“ jinde, zdarma proto máte jen dva roky). Kdybyste šli na pětiletý magisterský obor (5+1), začnete platit od pátého ročníku.

Studovat lze ale i dva obory najednou (ale i tři, čtyři...). Můžete tak zároveň chodit v Praze na Univerzitu Karlovu a v Plzni na Západočeskou univerzitu. A dejme tomu, že na obou studujete tříletý bakalářský obor. Pokud z plzeňské školy odejdete po dvou letech, studium v Praze to nijak neovlivní. Co se ale stane, když z plzeňské školy po dvou letech odejdete, v Praze zůstanete a po získání titulu Bc. jdete na navazující dvouleté magisterské studium? Tady už se praxe začíná lišit. Na jedné škole nemusí chtít vůbec nic, zatímco na druhé ano.

Povinnost platit za delší studium je stanovena zákonem o vysokých školách (dva odstavce jednoho paragrafu). Výklad zákona se ale různí. Některé školy si ho vykládají tak, že „úspěšné studium maže neúspěšné“. To by znamenalo, že jste z plzeňské fakulty sice odešli, ale v hlavním městě jste titul získali, a úspěch v Praze tedy smazal neúspěch v Plzni. Pokračujete s čistým štítem. Tak to funguje třeba na Českém vysokém učení technickém v Praze. Naopak na Univerzitě J. E. Purkyně či na Masarykově univerzitě nic takového neznají. „Zadali jsme si právní rozbor paragrafů a podle něho se řídíme,“ uvedla Šárka Korfová, která má agendu poplatků na UJEP na starosti. Dva roky neúspěšného studia v Plzni vám tu započtou do případného dalšího studia – pokud byste pokračovali na magisterském oboru, začnete platit od druhého ročníku.

„Je dobré, když se o to studenti zajímají dříve, než začnou studovat několik studií najednou. A když se rozhodnou něčeho zanechat, tak musí hned. Někteří to ale řeší až v okamžiku, kdy jim přijde výměr,“ konstatuje Odstrčilová.

Humanitní obory vyjdou lacině Poplatek za delší studium si stanovuje každá fakulta sama. Je nesrovnatelně vyšší oproti poplatku za další studium, protože vychází ze skutečných nákladů na studium. Například humanitní obory jsou levnější než technické. Na Masarykově univerzitě vychází nejlevněji filozofická fakulta (13 800 Kč za semestr), nejdražší je fakulta informatiky (24 tisíc za semestr). Studenti také často netuší, že peníze nemůže škola použít na cokoli. Co vybere, putuje do stipendijního fondu.

Předchozí ministr školství Josef Dobeš chtěl poplatky za prodlužování studia zpřísnit – měl v plánu zrušit plusový jeden rok zdarma. Zvažoval, že i zpoplatní souběžné studium. Prosadit to ale nestihl. Současný ministr Petr Fiala, který vysokoškolskou reformu řeší, zatím změny v poplatcích neplánuje.

Lidové noviny vyhlásily stipendium

V rámci 120. výročí založení LN vyhlásily pro studenty a absolventy vysokých škol stipendium za nejlepší práci na téma Vliv médií na současnou českou společnost. Může to být seminární, bakalářská, diplomová či disertační práce v minimálním rozsahu 30 normostran, napsaná od roku 2008. Nemusí být ale obhájena. Za vítěznou práci lze získat 35 000, 10 000 a 5000 Kč podle umístění na prvních třech místech. Práce zasílejte na stipendium@lidovky.cz nebo poštou na MAFRA, a.s., Ilona Proboštová, Karla Engliše 11, Praha 5 do 15. září 2013.

Vyhodnocení proběhne v listopadu a vítězná práce bude otištěna v rámci mimořádného vydání LN. Získat titul může vyjít drah

Zmiňovaný případ „mazání neúspěšného studia úspěšným“ nedávno řešila Univerzita J. E. Purkyně. „Studentovi se nelíbilo, že má kvůli dávnému neúspěšnému bakalářskému studiu platit na navazujícím magisterském. Psal kvůli tomu i na ministerstvo školství,“ popisuje Šárka Korfová, která má agendu poplatků na škole na starosti. Ministerstvo mu ale pomoci nemohlo.

„Studenti si neuvědomují, že zákon stanoví pouze podmínky a že vysoká škola může pak tyto podmínky konkretizovat ve svém vnitřním předpise a že tudíž se tyto podmínky na různých vysokých školách a fakultách mohou lišit. Podat závazný výklad zákona o vysokých školách, případně rozhodovat spory mezi studentem a vysokou školou může jedině soud,“ uvedla Bohumila Potočná z tiskového odboru ministerstva školství.

Student se nakonec proti rozhodnutí pouze odvolal. Škola mu vyhověla a poplatek prominula.

Nesčítají se semestry, ale dny Studenti se často pletou i v tom, že když někde studují třeba jen dva měsíce, nepočítá se jim to do celkových odstudovaných let. Omyl. V matrice se objevuje každý odstudovaný den. „Student si třeba myslí, že odstudoval rok, ale on reálně odstudoval rok a tříměsíce, tedy zapsal se v červenci a studia zanechal v září,“ popisuje Odstrčilová.

Může tak dojít k tomu, že si někdo myslí, jak stíhá státnice v červnu, aniž by platil, a v dubnu mu přijde oznámení, že už vyčerpal své „dny zdarma“ (systém poplatků funguje tak, že se platí za každých započatých šest měsíců studia). Když si ale řádně a včas podá žádost, tak rektor může část poplatku odpustit.

Na závěr uvádíme několik příkladů zpoplatnění studia. Nelze postihnout všechny varianty, proto je vždy nejlepší, když si každý co nejdříve zjistí, jak je to v jeho konkrétním případě.

Situace 1: Studuji tříletý bakalářský obor a za čtyři roky získám titul. Jdu na další bakalářský obor. Od prvního ročníku platím poplatek za další studium (letos max. 2800 Kč). Pozor, u druhého studia mám nárok pouze na tři roky zdarma (neplatí pravidlo 3+1).

Situace 2: V ten samý rok začnu studovat souběžně dva tříleté bakalářské obory. Po prvním roce z jednoho odejdu, na druhém zůstanu a nic neplatím (mám stále nárok na 3+1).

Situace 3: Studuji tříletý bakalářský obor a po dvou letech mě vyhodí. Začnu studovat další tříletý bakalářský obor. Ve třetím ročníku začnu platit za delší studium.

Situace 4: Začnu studovat tříletý bakalářský obor, po dvou letech mě vyhodí. Dostanu se na pětiletý magisterský obor (5+1). Z šesti let, kdy mám nárok na studium zdarma, mi odečtou dva roky předchozího neúspěšného studia, od pátého ročníku tedy platím.

Situace 5: Studuji tříletý bakalářský obor. Po dvou letech začnu studovat další tříletý bakalářský obor. Z prvního oboru po třech letech odejdu, druhý úspěšně dokončím za čtyři roky. Druhý obor začnu platit od třetího ročníku (jako neúspěšné studium se mi počítají první dva roky, kdy jsem studovala první bakalářský obor; doba, která se kryla s druhým bakalářským oborem se nezapočítává). Po získání titulu bakalář se dostanu na dvouletý magisterský obor. Zde se praxe

liší. Někde nebudou chtít nic („úspěch smazal neúspěch“), jinde začnu platit hned od prvního ročníku (k aktuálnímu studiu se přičtou tři roky, kdy jsem studovala bakalářské studium a nedokončila ho).